

KESKKONNAMÕJU EELHINNANG

1. Kavandatav tegevus, selle asukoht ning seos strateegiliste planeerimisdokumentidega:

Detailplaneeringuala suurusega u 1,76 ha hõlmab Lindmetsa külas osa Männiku katastriüksusest tunnusega 80701:001:0131 (pindala 1,76 ha, 100% maatulundusmaa sihtotstarbega). Detailplaneeringu nimetus on Männiku detailplaneering. Vastavalt esitatud taotlusele on detailplaneeringu eesmärgiks ehitusõiguse määramine olemasoleva elamu ja abihoonete seadustamiseks, tehnovõrkude seadustamiseks, juurdepääsu ja parkimise lahendamine, servituutide vajaduse määramine, haljastuse ja heakorra tingimuste määramine ning ranna ehituskeeluvööndi vähendamine hoonestusala ja kinnistusesise juurdepääsutee ulatuses. Planeeringuala piirneb Luite (71401:001:0726, 100% maatulundusmaa) ja Kuressaare metskond 36 (80701:001:0322, 100% maatulundusmaa) katastriüksustega.

Vastavalt Torgu Vallavolikogu 30. jaanuari 2006 määrusega nr 1-1/2 kehtestatud Torgu valla ranna-alade osatüüpplaneeringule (edaspidi üldplaneering) asub planeeringuala maatulundusmaa ja juhtfunktsiooniga alal. Vastavalt Torgu valla ranna-alade arendamise strateegilistele põhimõtetele on maatulundusmaal ehitamiseks eelisarendatavad kohad ajaloolised talukohad. Maatulundusmaa igale katastriüksusele on võimalik ehitada üks ühepereelamu ning selle juurde kuni viis majapidamiseks vajaminevat kõrval- ja abihoonet maast tulu saamise eesmärgil. Eluhoonete projekteerimisel ei tohi nende omavaheline kaugus maatulundusmaal olla väiksem kui 200 m. Üldplaneeringuga sätestatud ehituskeeluvööndisse jääva taluhoonestuse taastamiseks alguses kohas tuleb koostada detailplaneering koos ettepanekuga üldplaneeringu muutmiseks. Lisaks asub planeeringualal üldplaneeringu kaardi alusel Natura loodushoiuala. Tegelikult ei ole tänaseks päevaks alale Natura loodusala moodustatud.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi nimetatud *KeHJS*) kohaselt tuleb koostamise käigus koostada keskkonnamõtjude strateegiline hindamine juhul, kui detailplaneeringu alusel kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju või kui kavandatakse tegevust, mis võib üksi või koostoimes teiste tegevustega eeldatavalt oluliselt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala. Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

2. Planeeringuala kitsendused ja kommunikatsioonid

Planeeringuala jääb täies mahus ranna piirangu- ja ehituskeeluvöönd, kus tegevusi reguleerib Looduskaitse seadus. Katastriüksuse kirde nurka jääb elektrimaakaabelliin.

3. Planeeringuala keskkonnatingimused

Planeeringuala paikneb Saaremaa läänerrannikul Sõrve poolsaarel, mereni on linnlennult ca 100 m, kuid maaüksusel merepiir puudub. Juurdepääs planeeringualale on Kuressaare metskond 36 (80701:001:0322) asuvalt teelt (joonis1), mis saab alguse Rahuste – Kaunispe kruusakattega teelt. Maaüksusel asub olemasolev hoonestus ja taristu.

Planeeringuala reljeef on tasane - absoluutkõrgus ca 4 m. Planeeringuala peapuuliik on mänd Kaitstavaid taimeliike planeeringualal teostatud paikvaatluse käigus ei tuvastatud ning ka EELIS'e andmetel neid seal ei leidu.

Männiku katastriüksusel asub Lindmetsa metsavahikoht, mis on pärandkultuuri objekt. 1792. elas seal Lindmetsa Männiku metsavaht.



Joonis 1. Juurdepääsutee. (L. Sepp, 17.06.2022)



Joonis 2. Vaade planeeringualale, sh olemasolevale hoonestusele. (L. Sepp, 17.06.2022)

4. Planeeritud tegevusega kaasnevad mõjud

Planeeritud tegevusest tulenevad mõjud võib laias laastus jagada kaheks: ehitusaegsed ja ehitusjärgsed mõjud. Ehitusaegsed mõjud on intensiivsemad kui ehitusjärgsed, kuid samas lühiajalised ja lõppevad hoonete ning rajatiste valmimisega. DP algatamise taotluse kohaselt ei plaanita maaüksusele rajada keskkonnale ohtlikke või keskkonda reostavaid objekte.

4.1. Mõju põhja- ja pinnaveele

OÜ Eesti Geoloogiakeskuse poolt koostatud Saare maakonna põhjavee kaitstuse kaardile tuginedes on alal põhjavesi hüdrogeoloogiliselt nõrgalt ja keskmiselt kaitstud (kõrge ja keskmine reostusohhtlikkus). Planeerides ja rajades planeeringualale nõuetekohased vee- ja reoveekäitlussüsteemid, järgides vastavaid hooldusjuhiseid ei ole oodata olulisi mõjusid põhja- ja pinnaveele. Reostatud pinnase kohta andmed puuduvad ning tõenäoliselt see maaüksusel puudub.

4.2. Mõju maavaradele

Keskkonnaregistri andmetele tuginedes ei leidu planeeringualal maardlaid ega kaevandamisväärsed maavarasid. Planeeringuga kavandavate tegevustega ei kaasne maaainese ega maavarade otsesest arvestatavat kaevandamist. Mõningane maavarade kasutamise vajadus võib tekkida seoses ehitustegevusega. Erinevate ehitustööde käigus kooritavat pinnast

võib ära kasutada krundi piires, väljaspool maaüksust maa-ainese kasutamiseks on vajalik Keskkonnaameti luba.

4.3. Mõju pinnasele, taimestikule ja loomastikule

Peamine mõju ehitustegevuse käigus avaldub pinnasele ja taimestikule hoonete, rajatiste ja sinna juurde kuuluvate tehnosüsteemide rajamise etapis. Ehitustegevuse käigus hävineb paratamatult olemasolev haljastus planeeritavate hoonete ja rajatiste alusel alal ning ka vahetus naabruses võib ehitustehnika tallamise ja materjalide ladustamise tõttu kahjustuda osa taimestikust. Ehitustegevuse käigus on mõningane oht pinnase saastumiseks territooriumil ladustatavate ja kasutatavate kemikaalidega (nt kütused).

Käesoleval juhul on tegemist ajaloolisele metsavahikohale rajatud uute ehitiste- ja rajatiste seadustamisega, mistõttu on valdavas osas juba hoovi- ning inimõjudega ala välja kujunenud ja olulist täiendavat mõju pinnasele ja taimestikule ning loomastikule oodata ei ole.

Planeeringualast ca 1 km kaugusel asub Lõupõllu merikotka püsielupaik. Mõju linnu elutegevusele jääb pigem minimaalseks, kuna planeeringu ala asub pesapuust piisavalt kaugel. Mitmed teised piirkonnas asuvad olemasolevad elamukohad asuvad püsielupaigale tunduvalt lähemal.

4.4. Mõju välisõhu seisundile

Märkimisväärset õhusaastatuse suurenemist planeeringuga ei kaasne. Tegemist on elamuhoonega, mille juures õhusaaste on tavapärane keskmisele majapidamisele ning ei oma seega olulist mõju.

4.5. Jäätmetekkega seonduvad mõjud

Jäätmete sorteeritud kogumine peab toimuma vastavalt jäätmeseaduses ja valla jäätmehoolduseeskirjas toodud nõuetele. Planeeringuga kavandatav tegevus ei suurenda märkimisväärselt jäätmeteket. Jäätmete käitlemist kohapeal ei kavandata ja jäätmetekke mõju avaldub jäätmete lõppkättele juures. Kavandatav tegevus ei oma seega eeldatavalt jäätmetekkest tulenevat olulist negatiivset mõju keskkonnale.

4.6. Müra, vibratsioon, valgus-, soojus- ja kiirgussaaste ja visuaalne mõju

Käesoleva planeeringuga ei ole ette nähtud tegevusi, mis põhjustaksid olulist mürataseme suurenemist piirkonnas. Mürataseme ajutist tõusu võib ette näha ehitusperioodi jooksul planeeringu ellu rakendamisel. Planeeringuga kavandatuga ei ole ette näha ka vibratsiooni, valgus- soojus- ja/või kiirgussaaste tekkimist.

5. Tegevusega kaasnevate avariiolekordade esinemise võimalikkus

Ehitustegevus on üks avariide ja tööõnnetuste rohkeim tegevusvaldkond. Avariid võivad esineda kõikjal, eriti töötamisel erinevate seadmete ja mehhanismidega, kuid ka kemikaalide ja kütuste käitlemisel. Transpordi puhul pole välistatud õnnetusohu liikluses. Samas, kõigi nõuete täitmisel ei tohiks tavapäraselt eelpool kirjeldatud olukordi ette tulla ning tegemist saab olla vaid hädaolukordadega. Nende juhtumise tõenäosus on väike seetõttu, et planeeritavad tööd on lühiajalised ning nõuetest kinni pidades on minimeeritud ka avariiolekordade esinemise võimalused. Ohutustehnika jälgimisel ja tehniliselt korras masinate kasutamisel on avarii tekkimine ja saasteainete levik pinnasesse või vette ning sellest olulise reostuse tekkimine ebatõenäoline.

6. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse. Natura 2000 loodusladad ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ ja 79/409/EMÜ. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse alusel on keskkonnamõju hindamine vajalik juhul kui kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada Natura võrgustiku ala.

Detailplaneeringu alast ca 100 m kaugusele jääb Kura kurgu linnuala ja hoiuala ning ca 250 m kaugusel asub Lindmetsa loodus ja maastikukaitseala.

Kura kurgu linnuala

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri järgi kaitstakse Kura kurgu linnuala Saare maakonnas linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: alk (*Alca torda*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kivirullija (*Arenaria interpres*), merivart (*Aythya marila*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurüdi e niidurisla (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi e suurrisla (*Calidris canutus*), väikerüdi e väikerisla (*Calidris minuta*), krüüsel (*Cephus grylle*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), aul (*Clangula hyemalis*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), külmnokk-luik (*Cygnus olor*), punakurk-kaur (*Gavia stellata*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), võotsaba-vigle (*Limosa lapponica*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), plüü (*Pluvialis squatarola*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*), tumetilder (*Tringa erythropus*).

Kokku on kaitstavaid linnuliike 38 ja tegu on suures osas veelindudega, kes pigem tegutsevad vees ja rannal. Arvestades, et planeeringualale linnuala ei ulatu ja kaugus sellest on ca 100 m võib eeldada, et mõju linnustikule ei suurene oluliselt ühe majapidamise lisandudes. Lisaks eraldab rannikumerd ja hoonestusala ka männimets.

Kura kurgu hoiuala

Hoiualal esmakande dokumendiks on Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määrus nr 156 Vabariigi Valitsuse 27. juuli 2006. a määruse nr 176 «Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas» muutmine. Kura kurgu hoiualal on kaitse all 7 erinevat elupaigatüüpi, 1 liik ja 33 linnuliiki.

Kura kurgu hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - karide (1170), üheaastase taimestuga esmaste rannavallide (1210), rannaniitude (1630*), väikesaarte ja laidude (1620), püsitaimestuga liivarandade (1640), hallide luidete ehk kinnistunud rannikuluidete (2130*), sinihelmikakoosluste (6410) ning II lisas nimetatud liigi - hallhülge (*Halichoerus grypus*), nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ I lisas

nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetamata rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Linnuliigid, kelle elupaiku hoiualal kaitstakse, on: punakurk-kaur (*Gavia stellata*), järvekaur (*Gavia arctica*), kormoran (*Phalacrocorax carbo*), külmnokk-luik (*Cygnus olor*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), hallhani (*Anser anser*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), mustlagle (*Branta bernicla*), viupart (*Anas penelope*), piilpart (*Anas crecca*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), soopart (*Anas acuta*), luitsnökk-part (*Anas clypeata*), rääkspart (*Anas strepera*), merivart (*Aythya marila*), hahk (*Somateria mollissima*), aul (*Clangula hyemalis*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), sõtkas (*Bucephala clangula*), väikekoskel (*Mergus albellus*), rohukoskel (*Mergus serrator*), jääkoskel (*Mergus merganser*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), plüü (*Pluvialis squatarola*), suurrüdi (*Calidris canutus*), väikerüdi (*Calidris minuta*), soorüdi (*Calidris alpina*), vöötsaba-vigle (*Limosa lapponica*), tumetilder (*Tringa erythropus*), kivirullija (*Arenaria interpres*), alk (*Alca torda*) ja krüüsel (*Cephus grylle*).

Kuna liigid keda Kura kurgu hoiualal kaitstakse on valdavalt samad, keda kaitstakse Kura kurgu linnualal, võib lugeda mõju sarnaseks Kura kurgu linnualaga. Kaitstavaid elupaigatüüpe planeeringu elluviimine ei mõjuta. Lähtuvalt eeltoodust ei ole olulisi negatiivseid mõjusid hoiualale oodata.

Lindmetsa loodusala

Lindmetsa loodusalal on Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615-k Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri alusel kaitstavad elupaigatüübid on rannaniidud (*1630), metsastunud lited (2180), kadastikud (5130), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050) ja puiskarjamaad (9070).

Detailplaneeringule asuvad kõige lähemal rannaniit ca 300 m ja soostunud niit ca 400 m.

Planeeringu ala jääb loodualast ca 150 m kaugusele läbi metsa ja see tõttu võib teha järelduse, et Männiku katastriüksusel eramu ehitusel tekkiv lokaalne häiring ei mõjuta Lindmetsa loodusala looduskaitseaduse § 4 tähenduses. Maaüksusele juurdepääs on kavandatud olemasoleva tee kaudu, mis läbib väikeses ulatuses Lindmetsa maastikukaitseala Kaunispe Ranna sihtkaitsevööndit. Samuti läbib juurdepääsutee Lindmetsa loodusala ja selle kaitse-eesmärgiks seatud metsaelupaika (rohunditerikkad kuusikud). Juurdepääsu tee on juba olemasolev ja katud ka põhikaardile – seega ei ole täiendavaid mõjusid juurdepääsutee osas oodata. Lähtuvalt eeltoodust ei ole olulisi negatiivseid mõjusid loodusalale oodata.

Lindmetsa maastikukaitseala

Vabariigi Valitsuse 30. märtsi 2007. a määrus nr 96 Lindmetsa maastikukaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri on Lindmetsa maastikukaitseala moodustamise alusdokument. Kaitse eesmärkideks antud alal on kaitsta Saaremaa ühte vähestest metsastunud litedaladest, kaitsta elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on: rannaniidud (1630*), metsastunud lited (2180), liigirikkad madalsood (7230), kadastikud (5130), vanad loodusmetsad (9010*) ja puiskarjamaad (9070) ja kaitsta III kategooria kaitsealuseid taimeliike, laialehist neiuvaipa (*Epipactis helleborine*), soo-neiuvaipa (*Epipactis palustris*) ja harilikku käoraamatut (*Gymnadenia conopsea*), ning III kategooria lehtsamblaliiki - harilikku valvikut (*Leucobryum glaucum*) ning nende elupaiku.

Lindmetsa maastikukaitseala elupaigatüübid kattuvad Lindmetsa loodualal kaitstavate elupaigatüüpidega ja mõju neile on sama. Kaitstavate III kategooria taimede levikualasse detailplaneering ei jää ja seega puudub mõju Lindmetsa maastikukaitse ala kaitstavate väärtuste suhtes. Nagu eelpool mainitud, läbib maaüksuse juurdepääsutee väikeses ulatuses Lindmetsa maastikukaitseala Kaunispera Ranna sihtkaitsevööndit.

7. Kokkuvõte ja järeldus

Planeeritava tegevusega ei kavandata keskkonnaohtlikke tegevusi ega vastavate objektide rajamist, seepärast olulisi negatiivseid mõjusid antud detailplaneeringu kehtestamisega ette näha pole.

Keskkonnamõju eelhindangu tulemusel ei ületa kavandatav tegevus eeldatavalt tegevuskoha keskkonnataluvust, sellel puudub oluline kumulatiivne mõju, see ei sea ohtu inimese tervist, kultuuripärandit. Samuti ei too planeeringu elluviimine endaga kaasa planeeringuala lähipiirkonnas asuvatele kaitstavatele aladele olulisi negatiivseid mõjusid.

Detailplaneeringul puudub piiriülene mõju ja lähtuvalt kavandatava tegevuse iseloomust oluline strateegiline mõju maakondliku või omavalitsuse territooriumi mastaape silmas pidades.

Lähtuvalt eeltoodust on Saaremaa Vallavalitsus seisukohal, et käesoleva detailplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimisega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju ning keskkonnamõju strateegilist hindamist ei ole põhjust alata.

Koostajad: Gerly Ots (praktikant)

Liis Sepp (looduskaitse- ja kasutuse spetsialist)